



VZDĚLÁVACÍ MATERIÁL

k řemeslnému kurzu

Adventní vazba



v rámci projektu

Lidová řemesla v mikroregionu Lužnice a Vltavotýnsko

Realizátor projektu: MAS Lužnice, o.s.

datum konání: 30. 11. 2013



Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova: Evropa investuje do venkovských oblastí

Obsah

Advent.....	5
Vánoce - vrchol adventu.....	8
Adventní věnec	10
Historie adventního věnce	11
Symboly adventního věnce.....	12
Výroba adventního věnce	13
Výroba věnce na dveře	19
Adventní inspirace	20
Použitá literatura	25
Poznámky.....	26

Advent

Adventem se označuje doba přípravy na Vánoce. Slovo advent je odvozeno z latinského adventus (příchod) a pro křesťany je dnes svatý adventní čas dobou očekávání dvojího příchodu – narození Syna Božího v Betlémě a zároveň i očekávání Kristova druhého příchodu (tzv. parusie) a Posledního soudu. Věřící si o adventních dnech připomínají „dobu temna a pohanství, která vládla před příchodem Ježíše Krista, Syna Božího, přislíbeného Mesiáše“, radují se z „Božího daru – projevené lásky Boží v podobě Syna člověka a jeho prvního příchodu k lidem“ a zároveň se v myšlenkách připravují na Poslední soud a příchod království Božího na konci věků. Advent je proto pro věřící svátkem „oddaného a radostného očekávání“ i pokání a tichého rozjímání.



Dvojitá povaha adventní doby ovlivňuje slavení jednotlivých adventních týdnů, které se od sebe liší svou náplní. Od první adventní neděle až do 16. prosince se věřící soustřeďují na parusii, očekávání druhého příchodu Krista na

konci věků a Poslední soud. Podle adventní liturgie hovoří evangelium na první adventní neděli o druhém příchodu Páně a nabádá k bdělosti a druhá adventní neděle je ve znamení pokání. Od 17. prosince do odpoledne Štědrého dne je hlavní náplní života věřících rozjímání o událostech předcházejících Kristovu narození, naplněné radostným očekáváním jeho prvního příchodu. Třetí adventní neděle se nazývá podle prvního slova vstupního verše „Radujte se stále v Pánu, opakují: Radujte se! Pán je blízko“, latinským slovem Gaudete (radujte se). Vážnou fialovou barvu pokání o této neděli střídají růžová mešní roucha symbolizující předvánoční radost z očekávání blížícího se svátku Kristova narození. Čtvrtá adventní neděle je věnována událostem bezprostředně předcházejícím Kristovu narození a věřící vzpomínají na Zvěstování Panně Marii a na andělovo poselství Josefovi o čistotě Mariině, na setkání Marie s Alžbětou a na důležitá starozákonní mesiánská proroctví. Adventní období

„Hvězdičky ... třpytí se nad tichým, mrazivým ránem. S věže zazněl zvon; probouzí dřímající osadu. V oknech probleskují světýlka a je vidět, jak jizbou klaní se rozdřimané postavy, rychle berou na sebe teplý šat a oblečeny staví se k oknu, aby se pomodlily ranní své Zdrávas. Hned po klekání velký zvon znovu se rozburácel a za ním v pospěšném chvatu zajásal druhý i třetí a všechny zvony teď tvrdým akordem hlaholí do tichého rána, svolávajíce lid do chrámu Páně. Je advent a v nejasném hučení zvonu, zdá se, zaznívala už i píseň nebeských rorát.“

Mrštíkové A. a V.: Rok na vsi I.

vrcholí vigilií (v katolickém náboženství předvečer slavnosti) svátku Narození Páně, 24. prosincem, který je zasvěcen prarodičům lidstva, Adamovi a Evě. Svatý adventní čas končí o odpoledni Štědrého dne.

Adventní doba byla dobou postní, dobou střídmosti, provázena mnohými zákazy. Přestalo se tančit a nekonaly se svatby. Přesto měli lidé tento čas rádi. Zahrnoval několik pěkných svátků, které poněkud zkrátily dobu čekání a příprav na svátek nejočekávanější – Štědrý den. Každé adventní ráno chodili dospělí i děti na jitřní bohoslužby zvané „roráty“. Zpívali při nich písně, z nichž úvodní začínala slovy „Rorate caeli ...“ („Rosu dejte nebesa shůry“), a odtud tedy název mše. V kostelních lavicích si lidé prosvěcovali tzv. rorátními svíčkami, půvabnými dílky vosku, do nichž byl zapuštěn knot. Měli nejružnější tvary - nejoblíbenější byly modlitební knížky a věnečky s drobným kvítím a ozdůbkami z barevného vosku.

I když už si dnes plně neuvědomujeme původní význam adventního období, v naší kultuře stále přetrvává řada zvyků, tradic a svátků. Mnohé z nich se staly pevnou součástí předvánočních příprav, aniž bychom si uvědomovali jejich původ. V prvních adventních dnech oddělujeme od promrzlých třešňových větví pro vánoční stůl křehkou krásu barborek. První předvánoční nadílka na nás čeká hned na začátku adventu.

Mikuláš, čert a anděl nikdy nezapomenou rozeznít adventní podvečer 5. prosince cinkání zvonků. Vánoční cukroví začínají hospodyňky péci 4 neděle před Vánocemi, tedy o prvním adventním týdnu. Ochutnávat se prý nesmí, mohlo by to přinést smůlu. Téměř v žádné domácnosti nechybí velmi oblíbené adventní věnce a adventní svíce.



První adventní neděle (připadající na neděli mezi 27. listopadem a 3. prosincem) označuje počátek křesťanského roku. Čtyři adventní neděle bývají někdy označovány postupně jako železná, bronzová, stříbrná a zlatá, ovšem tato označení nemají s křesťanskou tradicí nic společného, mají čistě komerční význam, spojený s předvánočními nákupy dárků.

Vánoce - vrchol adventu

Vánoce jsou v křesťanské tradici oslavou narození Ježíše Krista. Spolu s Velikonocemi a Letnicemi patří k nejvýznamnějším křesťanským svátkům. Slaví se od 25. prosince do první neděle po 6. lednu. Již ve 3. století někteří



křesťanští teologové uvádějí

25. prosinec jako datum Kristova narození, oslava tohoto narození je dosvědčena poprvé v Římě kolem roku 336. Všeobecně se Vánoce v církvi slaví od 7. století. V Česku je však za vrchol Vánoc považován Štědrý den, 24. prosinec, coby předvečer samotné slavnosti. K

Vánocům se pojí nejrůznější tradice, k nimž se řadí vánoční stromek, jesličky (betlém), vánoční dárky, které nosí Ježíšek, či vánoční cukroví. Některé z těchto tradic pocházejí již z předkřesťanských dob a souvisí s oslavou slunovratu, který na tyto dny též připadá. V současné době se však původní, náboženský význam Vánoc vytrácí a Vánoce se považují i za jeden z nejvýznamnějších občanských svátků.

Slovo Vánoce pochází ze staroněmeckého wāhnachten (dnes Weihnachten), složeného z wīha- (světit) a Nacht (noc). Jiné vysvětlení, které však nemá oporu v dokladech a je tedy "lidovou" etymologií, je z výrazu dvě noce, který označoval období, kdy noc trvala jako dvě.

Štědrý večer ještě nepatří do křesťanských Vánoc. Končí jím Advent a také postní období. Štědrovečerní večere má proto slavnostní ráz, ačkoli je ještě složena z postních jídel. Následující půlnoční mše je pak v podstatě pozůstatkem

noční vigilie, která původně předcházela všem významným křesťanským svátkům.

Samotné vánoční svátky začínají dnem narození Páně 25. prosince, (Boží hod vánoční, v občanském kalendáři označený jako „1. svátek vánoční“).

26. prosince se slaví „2. svátek vánoční“, svátek sv. Štěpána prvomučedníka.

Slavnost Zjevení Páně (též **svátek Tří králů**) se slaví 6. ledna. Podle tradice se toho dne přišli poklonit právě narozenému Ježíšovi do Betléma mudrci od východu a přinesli mu dary. Tradice později udělala z mudrců krále a stanovila jejich počet na tři. Neděli následující po slavnosti Zjevení Páně se slaví Křest Páně, kdy vánoční období v rámci církevního roku končí.

Ne všichni křesťané však Vánoce slaví – například v 17. století byly v Anglii a některých amerických koloniích vánoce kvůli možnému pohanskému původu zakázány; podobně někteří fundamentalističtí křesťané Vánoce neslaví ani dnes, například Svědci Jehovovi. Přímo z Bible totiž nelze slavení Vánoc obhájit. Dle dochovaných citací z evangelií Ježíš Kristus své učedníky nikdy nevyzýval k jakékoli oslavě jeho narozenin.



Adventní věnec

Adventní věnec patří k nejznámějším symbolům předvánočního času. Je symbolem vítězství a královské důstojnosti. Podle Bible je projevem radosti, úcty a vítězství. Adventní věnec je holdem tomu, kdo je očekáván a kdo zároveň přichází jako vítěz, král a spasitel - Ježíš Kristus. Rozlévající se světlo z hořících svící symbolizuje přicházejícího Krista, který rozptyluje temnotu a strach, neboť on je "Světlo světa". Každému, kdo věrně a s láskou vyhlíží příchod Páně, bude předán věnec spravedlnosti, vítězný věnec života.



Adventní věnec je tradiční symbol Vánoc sloužící k symbolickému odpočítávání čtyř týdnů adventu. Obvykle má podobu věnce z jehličnatých větví ozdobeného 4 svíčkami. Každou adventní neděli se zapaluje další svíčka. Tradiční barvy svíček jsou fialová, růžová a červená. V současnosti ale barva a počet svíček závisí obvykle pouze na zvyklostech a trendech. Svíce mohou být různě vysoké, různých barev, symetricky, nebo asymetricky rozmístěné. Klasické adventní věnce byly zavěšované na stuhách, v posledních letech (počátek 21. století) je nahradily věnce, které se kladou přímo na svátečně upravený stůl. Zvykem je také věšet ozdobený věnec bez svíček na dveře, coby základní předvánoční symbol.

Historie adventního věnce

Věnce ze zelených rostlin, stejně jako svíčky, byly zřejmě symbolicky používány v Evropě už před příchodem křesťanství. V zimním období nosili lidé do svých příbytků čerstvé zelené větve a tím poskytovali příjemné bydlení dobrým duchům. Holé věnce ze slámy odháněly zlé duchy a tím zajišťovaly požehnání. Zelené rostliny a svíčky symbolizují život v protikladu k okolní studené zimě. Podle některých teorií byl v předkřesťanské době symbolicky využíván i věnec v té podobě, kterou má dnes věnec adventní a křesťanstvím byl přímo převzat někdy okolo 16. století.

Podle jiných teorií byla tradice adventního věnce založena až v 19. století v Hamburku německým protestantským teologem Johannem Hinrichem Wichernem (1808-1881), zakladatelem školy pro chudé děti. V roce 1839 poprvé prý pověsil tento kněz před Vánocemi nad dveře svého sirotčince dřevěný kruh se svícemi. Celkem po obvodu kruhu bylo 23 svící, 4 velké - bílé a 19 malých - červených, na každý den do Štědrého dne. Denně se zapalovala další svíčka, v neděli velká bílá, v ostatní dny malá červená. Pod něj umístil pokladničku, do níž mohli lidé házet peníze pro děti na Vánoce.

Zvyk se rozšířil nejdříve do německých protestantských sborů na severu země, potom v sousedních zemích, počet svící se ustálil na dnes používaných čtyřech či pěti. Dnes se již objevuje i v rodinách pravoslavného vyznání. Pomocí emigrantů se dostal adventní věnec až do Severní a Jižní Ameriky.



Symbyly adventního věnce

Svíčky a jejich světlo symbolizují světlo, které se v nejbližších rozsvěcuje v noci vánoční. Podle jiných výkladů byl věnec vždy (od románských dob) určen vítězi, tímto vítězem nad temnotou je podle křesťanské víry Ježíš, jehož narození je v adventu očekáváno.



Je tradicí, že na adventním věnci svíčky jsou vždy zapalovány proti směru hodinových ručiček.

Kruhový věnec představuje Boží věčnost a jednotu, vzkříšení a věčný život. Stálezelené rostliny jsou symbolem života jako takového, nezničitelnosti, stálosti ve víře a také věčnosti.

Tradiční barva adventního věnce je však červená a zelená. Červená upomíná na krev Kristovu prolitou za spásu světa, obě barvy pak symbolizují život. Jako ozdoba se používají také jablíčka, od času ráje jsou plody života - kulaté jako věnec sám a dobré jako Boží přízeň.

Podle symboliky mohou být použity svíčky různých barev. V katolické církvi jsou nejoblíbenější barvy adventních svíček fialová a růžová. Historicky je podle křesťanské liturgie hlavní barva adventu fialová jako barva kněžského roucha. Je to barva důstojnosti, pokání a půstu, stejně jako barva přivítání příchodu krále (Ježíše Krista na svět). Někdy se používají svíčky růžové nebo jedna růžová a tři fialové. Růžová barva je totiž barvou rouch oblékaných při mši třetí adventní neděli. Symbolizuje předvánoční radost z blízkého příchodu Spasitele. Růžová se proto většinou zapaluje třetí adventní neděli.

Podle jiné tradice mají být svíčky naopak červené a zlaté, červená jako připomínka Kristovy krve prolité za spásu světa, zlatá jako barva života a vítězství.

Výroba adventního věnce



Vyrobit si adventní věnec není nic těžkého. Potřebujete k tomu slámové nebo polystyrenové kolo a chvojí na jeho obalení, čímž si vytvoříte zelený korpus. Ten lze koupit už hotový. K připevnění ozdob a svící si připravte aranžérský drát a také tavnou lepicí pistoli. Samozřejmě nesmí

chybět svíčky, ideálně s bezpečnostními kalíšky pod nimi a přízdoby. Jejich výběr záleží jen na vás, ale nezapomeňte, že by měly ladit se stylem a barvami v místnosti. A pomoci mohou i trendy ve vánoční výzdobě.

Naštěstí současné módní trendy jsou takové, že si vybere každý. Hodí se jak do moderních a minimalistických interiérů, tak třeba do starých klasických chalup. V trendech v současnosti existují čtyři základní směry:

1. **Jemnost a elegance.** Základem takových dekorací je smetanová barva, která přechází do tmavších, až čokoládových odstínů. Zjemnit ji lze i lososovým odstínem oranžové.
2. **Klasika,** která zřejmě nikdy nevyjde z módy. Dominuje jí červená spolu se zelenou barvou chvojí. Své místo tady mají třeba i kostkované stuhy.
3. **Spojení klasiky a nejnovějších trendů.** Tento styl preferuje fialovou barvu. Ta byla vyhlášena jako barva roku 2010, ale zároveň jde o

klasickou liturgickou barvu vztahující se k adventu. Vyrobit ji totiž bylo v minulosti vzácností, a tak si ji lidé schovávali právě na tento sváteční čas.

4. **Etno** je posledním trendem, který oceníte, pokud trávíte Vánoce třeba na chalupě. Dominují mu hlavně dřevo a přírodní materiály, žádné blyštivé ozdoby u něj nečekejte.

Adventní věnec krok za krokem

Nářadí

- ✓ zahradnické nůžky na stříhání chvojí
- ✓ štípací kleště na drát
- ✓ tavná lepicí pistole k dozdobení



Materiál

- ✓ slaměná kruhovou podložku.
- ✓ chvojí - nejlépe takové, které po uschnutí neopadává (např. jedle, tuje, tis apod.)
- ✓ železný vázací drát navinutý na cívce, nebo rezný vázací provázek
- ✓ čtyři svíčky
- ✓ silnější drát, hřebíky, nebo podložky pod svíčky k upevnění svíček na věnec

- ✓ přízdoby - malé šišky, ořechy, buráky, pecky, listy, křížaly, šípky, sušené plátky pomeranče, žaludy, kaštany, skořice, badyán, perníčky, barevné větvičky okr. keře apod.

Všechny pomůcky se dají koupit v zahrádkářských centrech.

Základ

Jako základ k výrobě adventního věnce lze použít slaměný věnec, nebo je používán i polystyrénový korpus, nebo se dá koupit v květinářství florexový (zelená hmota) základ. Jsou doporučovány i vyschlé vlhké noviny, zmačkané do kruhu. K pokrytí základu lze použít zelený krepový papír nebo látku omotaný kolem připraveného kruhu. Běžný krepový papír při práci s mokrým chvojím dělá obvykle barevné skvrny, proto je vhodné použít dražší zahradnický krepový papír. Po odstrojení a odmotání chvojí lze základ věnce použít ještě několikrát.

Chvojí

Obvykle se používají větvičky z jehličnanů. Velmi vhodná je jedle a smrk, dobře se pracuje s tisem, jalovcem a tují. Lze použít i různé větvičky listnatých dřevin, nejlépe neopadavých a barevně stálých, jako je například břečtan. Dobře vypadá kombinace různých materiálů zimostrázu s jalovcem, tují nebo jinými jehličnany a jehličnanů vzájemně. Jedlové chvojí je jako základní materiál používáno profesionály nejčastěji. Nejlepší je jedle nobilis neboli vznešená, a to nejen kvůli krásnému stříbrnému nádechu, ale hlavně proto, že nepadá. V bytě tak vydrží krásná od začátku adventu až do Vánoc. Všeobecně lze říci, že ještě více než na materiálu závisí výsledek na pečlivé přípravě materiálu (nastříhání) a práci s ním při namotávání na věnec.

Postup

Nastříháme si chvojí tak, aby větvičky měly mezi 10 a 15 centimetry. Přiložíme první řadu větviček na korpus a spodní část větviček a korpus omotáme vázacím drátem tak, aby pevně držela (2x). Klademe asi 3ks po obvodu korpusu. Přiložíme další řadu větviček, tak aby se obě



řady překrývaly a další řada zakryla především spodní část a opět ji omotáme drátkem. Drát utahujeme, aby větvičky nevypadávaly. Zakončíme podstrčením poslední řady pod první. Věnec by měl mít kompaktní tvar. Pozor na vyčnívající delší větévky!

Připravíme svíčky, do kterých zespodu zapícháme 2 asi 3cm nahřáté drátky a to tak, aby koukal aspoň 1,5 cm. Svíčky zapícháme do korpusu buď do kříže, nebo vedle sebe, nebo 3 u sebe a 4. samostatně, nebo 2 a 2... Svíčky lze na věnec připevnit i hřebíkem - hřebíkem propícháme korpus zespoda a svíčku

pak na hřebík jednoduše nabodneme.



Připravíme si 4 mašle, které umístíme buď ke svíčce, nebo mezi svíčky. Mohou se přilepit tavným lepidlem nebo navázat na drát. Mašle ladíme k barvě svíček.

Nakonec věnec přizdobíme (možnosti mezi svíčkami, pod svíčkami, ze strany i uvnitř kruhu, přes věnec...). Přízdoby lze připevnit drátem, nebo tavnou pistolí.

Dekorace je vhodné nepravidelně opakovat složením do skupinek nebo přizdobit celý obvod, ale tak, abychom nezakryli všechnu chvoj. Pozor ale na velkou barevnost! Ideální je kombinovat ozdoby tón v tónu nebo matné a lesklé. U těch je prakticky vždy zaručeno, že dohromady budou ladit.



A jeden tip na úplný závěr, aby vám neopadalo chvojí: až budete mít korpus z chvojí hotový, postříkejte ho rozprašovačem na vodu, aby se tak chvojí nasáklo vodou. Potom chvojí postříkejte lakem na vlasy.





Nezapomeňte, že suché chvojí je **vysoce hořlavé!** Přízdoby jsou z hořlavého plastu, nebo slámy. Základ věnce, není-li zhotoven z vysoce hořlavého pěnového polystyrenu, je ze slámy, která snadno, stejně jako jehličí nasákne voskem ze svíčky na věnci a stane se podobně hořlavou. Bezpečnostní

rizika vyplývají také z obzvláště nebezpečného přístupu uživatele, který při manipulaci podceňuje na základě nezkušenosti z rizika práce s otevřeným ohněm.

Riziko požáru může být dále omezeno umístěním na vhodnou nehořlavou podložku, kterou může být široká porcelánová mísa, nebo talíř.

Svíčky na adventním věnci by měly mít miskou, aby se zabránilo jejich prohoření až k základu věnce, v blízkosti svíce by nemělo být nic hořlavého - ani žádné hořlavé ozdoby, svíce by měly být zajištěny proti pádu či ulomení, v žádném případě od zapálené svíce neodcházejte.



Výroba věnce na dveře



Ve stejném stylu lze vytvořit i domovní znamení, tedy věnec na vstupní dveře, ale tady je třeba si uvědomit, že tato dekorace musí vydržet mnohem více nárazů, protože s dveřmi se bouchá, je zde vystavena větru a nástrahám počasí. Připevňovací háček je proto dobré ještě zajistit kartonem, aby lépe držel, stejně tak skleněné

ozdoby raději nahrad'te plastovými. Mají větší šanci na přežití, pokud znamení spadne. Stejně tak klidně přidejte lepicího silikonu a ozdobu vždy několik vteřin přidržte, aby co nejlépe přilnula k nerovnému povrchu chvojí. Dekorace můžete jistit i použitím drátků.

I zde platí, že byste měli střídat různé velikosti, stejné barvy, případně kombinovat ozdoby matné a lesklé. Přitom na venkovní znamení se nebojte zvolit více lesklých ozdob, protože vlivem deště, sněhu a mrazu ztrácejí svůj lesk, tak aby nebylo znamení na Vánoce už smutné a bez jiskry.



Adventní inspirace











Použitá literatura

VAVŘINOVÁ, Valburga. *Malá encyklopedie Vánoc*. 2. vyd. Praha: Libri, 2001, 286 s. ISBN 80-727-7076-4.

JARKOVSKÝ, Jaroslav. *Příběh českých Vánoc*. 2. vyd. Praha: Petrklíč, 2011, 191 s. ISBN 978-80-7229-257-8.

LANGHAMMEROVÁ, Jiřina. *Čtvero ročních dob v lidové tradici*. 2. vyd. Praha: Petrklíč, 2007, 163 p. ISBN 80-722-9171-8.

Fotoarchiv OS Tatrmani

Poznámky